Amningsstrategi - barnklinikens roll

Barnklinikens roll

Små barn som behöver vård på barnklinikens olika enheter bemöts amningsvänligt. ”Tio steg som främjar amning”, Socialstyrelsen gäller fullgångna friska barn och används vid sjukhusvistelse i anpassad form utifrån det enskilda barnet.

Förståelse för föräldrarnas olikheter där båda föräldrarna är lika viktiga för en fungerande amning. Partnerns stöd och positiva inställning är avgörande för att upprätta och bibehålla mjölkproduktionen.

Hänvisa gärna föräldrarna till fullgångna barn ”Så ammar du” på 1177.se

Neonatalavdelningens roll

Beroende på i vilken graviditetsvecka barnet föds är familjen olika långt komna i sina tankar kring amning. Föräldrarna kan via Mödrahälsovården ha påbörjat formuläret samtal kring amning. Föräldrar till barn som förväntas födas prematurt delas informationen ”Bröstmjölk – en viktig start för ditt barn” ut vid rundvisning/information om neonatalavdelningen alternativt vid inskrivning om rundvisning inte hunnits göra. ”

Stöd till föräldrar

- Föräldrarna lär känna sitt barn och barnets amningssignaler tillsammans med personalen med hjälp av ”The Milky way” The Milky way in many languages/ Mælkevejen på mange sprog
- Familjen görs tidigt delaktiga i vården genom att t.ex. mata sitt barn via sond.
- Föräldrarna stärks i sina roller, hjälp att tolka sitt barns signaler.

Bröstmjölksstimulering

- Mamma får hjälp av barnmorska alternativt neonatalsjuksköterska (framför allt vid nollseparation) att stimulera brösten, helst inom första timmen (men senast inom 6 timmar), efter förlossningen om inte barnet kunnat suga.
- Fortsatt bröstmjölksstimulering 8 till 12 gånger per dygn med målet att uppnå minst 500 ml dag 14 för att säkerställa tillräcklig och långvarig amning.
- Antalet tillfällen minskas i takt med att barnet börjar suga själv.
- Dagliga samtal kring hur bröstmjölksstimuleringen fungerar för att stötta och uppmuntra.

Övergång från sondmatning till amning
Det prematura barnet läggs till bröstet hud mot hud i syfte att stimulera mammans mjölkproduktion, främja anknytningen samt att låta barnet utveckla sin kompetens till en så småningom fullgod amning. Övergången från sondmatning till amning kan vara en lång resa. ”The Milky way” ger en rimlig överblick över den resa som barnet har framför sig när barnet successivt ska gå från sondmatning till amning, den resan är utefter barnets mognadsgrad.

- Fullgångna barn erbjuds tröstnapp om föräldrarna gett samtycke, det prematura barnet behöver tröstnapp som ett sätt att lära sig suga och stimulera sugreflexen. Föräldrarna får information om detta.
- Erbjud bröst eller tröstnapp under sondmatning. Droppa gärna bröstmjölk i munnen om barnet är vaket vid måltid. Det ökar barnets positiva upplevelse av att äta.
- Hjälp föräldrarna att se sök- och sugreflexer och låt barnet få följa sina reflexer och komma till bröstet.
- Hänsyn tas till barnets mognadsgrad utifrån de fem delsystemen som beskrivs i Newborn Individualized Developmental Care and Assessment Program (NIDCAP). Det autonoma systemet, det motoriska systemet, det statliga-organisatoriska systemet, det uppmärksamhetsinteraktiva systemet och det självreglerande-balanserande systemet.
- Stöd mammans förmåga att bedöma amning genom att ”uppskatta” hur mycket mat barnet får i sig vid bröstet. Jämför det med daglig vikt och samband med om barnet visar hunger.
- Daglig nakenvikt tillämpas då barnet börjat suga på bröstet.
- Använd PIBBS amningskala som ett hjälpmedel för föräldrarna att se barnets väg till amning. I takt med att barnet börjar få i sig mer och mer från bröstet kan barnet ges mindre tillmatning på sond

Neonatal dagsjukvård
- Barn kan vårdas i dagsjukvård då det börjat suga del av måltid.
- Inför dagsjukvård görs amningsobservation varje dag. Det hjälper föräldrarna att känna trygghet i sin förmåga och vara uppmärksam på de svårigheter som finns.
- Familjer i dagsjukvård får amningsstöd via besök på neonatalmottagningen, videobesök och via telefonkontakt (tillgänglighet dygnet runt). Viktkontroller görs två till tre gånger i veckan, antingen på neonatalmottagningen eller om familjen lånar med sig en våg hem. Ammande föräldrar lånar fritt med sig en bröstmjölkspump hem.

Barnklinik vårdavdelningens roll
Om ett litet barn som ammas inte växer som förväntat kan det vara aktuellt med vård på vårdavdelningen på grund av uppfödningssvårigheter. Parallellt med den medicinska utredningen där syftet är att utesluta sjukdomsorsaker som förklaring till en dålig viktutveckling, behöver familjen få möjlighet till en trygg

matsituation. Barn kan ibland behöva flyttas från neonatalavdelningen till vårdavdelningen på grund av platsbrist.

Vid första amningstillfället görs amningsobservation.

Anamnes

- Anamnesen bör innehålla föräldrarnas förväntningar kring amning. Efterfråga ”Min amningsberättelse”.
- Låt föräldrarna ge sin bild av förlossning, amningsstart, BB-vistelse och hur amningen har varit hemma.
- Lyssna in de råd familjen fått både via kvinnoklinik, barnhälsovården och eventuellt amningshjälpen med mera. Samt de råd familjen eventuellt fått under tiden på neonatalavdelningen.

Omvårdnadsplan

- Familjen tillsammans med ansvarig vårdpersonal gör upp en plan för hur amning, eventuell pumpning och tillmatning ska fungera.
- Daglig nakenvikt. En lägre viktuppgång tolereras när barnet håller på att lära sig äta, barnet får även stå still eller till och med gå ned lite i vikt någon dag.
- Bröstmjölksersättning ges enbart på läkarordination.
- Barnet behöver ofta ett alternativt administreringssätt till amning initialt. Supplemental Nursing System (SNS) används på fullgångna barn som ordinerats tillmatning. Ventrikelsond nr 4 (engångsartikel) används och tejpas på mors bröstvårta, ordinerad matmängd ges med sondspruta eller med öppen sond i matflaska. Om barnet inte orkar få i sig fulla måltider sätts sond.
- Mamma behöver bröstmjölksstimulera, handmjölka eller pumpa om barnet inte orkar suga, bröstmjölken ges till barnet.

För många mammor och barn är det bäst att börja om från början. Låt barnet ligga hud mot hud, amma tätt, ha barnet vid bröstet under sondmatning. Om barnet sondmatas helt droppas bröstmjölk i munnen och barnet kan suga på tröstnapp. Gör mamma-barn relationen till något positivt. Stärk förälderns förmåga att ge närhet och tröst.

Referenser

Tomlinson, C., & Haiek, L. N. (2023). Breastfeeding and human milk in the NICU: From birth to discharge. Paediatrics & child health, 28(8), 510–526. https://doi.org/10.1093/pch/pxad034

Rosner, E., Hall, E., & Garland, M. (2026). Early Milk Expression for Mothers of Premature Infants and Its Impact on Milk Volumes. Journal of nursing care quality, 41(1), 84–90. https://doi.org/10.1097/NCQ.0000000000000889